

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA - NGHỆ THUẬT

KHÓA LUẬN CỬ NHÂN QUẢN LÝ VĂN HÓA
CHUYÊN NGÀNH: QUẢN LÝ NGHỆ THUẬT

PHÁT TRIỂN DÂN CA NGHỆ TĨNH
TRONG CỘNG ĐỒNG NGƯỜI XỨ NGHỆ TẠI HÀ NỘI
(NGHIÊN CỨU TRƯỜNG HỢP CÂU LẠC BỘ UNESCO
DI SẢN DÂN CA XỨ NGHỆ)

Giảng viên hướng dẫn : TS. NGUYỄN THỊ ANH QUYÊN
Sinh viên thực hiện : HÀ THỊ QUỲNH TRANG
Lớp : QLVH 12A
Khóa học : 2011 - 2015

HÀ NỘI – 2015

LỜI CẢM ƠN

Khóa luận tốt nghiệp được hoàn thành, em xin chân thành cảm ơn TS. Nguyễn Thị Anh Quyên, người đã hướng dẫn và chỉ bảo tận tình cho em trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành đề tài này.

Em xin gửi lời cảm ơn đến Ban lãnh đạo Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, các thầy cô trong Khoa Quản lý Văn hóa đã tạo mọi điều kiện cho em hoàn thành đề tài nghiên cứu.

Để hoàn thành đề tài này là sự cố gắng nỗ lực của bản thân em, tuy nhiên kiến thức còn hạn chế nên những thiếu sót là điều không tránh khỏi. Kính mong sự đóng góp ý kiến của quý thầy cô.

Em xin chân thành cảm ơn.

Hà Nội, ngày 20 tháng 04 năm 2015

Sinh viên

Hà Thị Quỳnh Trang

MỤC LỤC

MỤC LỤC	1
MỞ ĐẦU	4
1. Lý do chọn đề tài	4
2. Đối tượng nghiên cứu và phạm vi nghiên cứu	5
3. Mục tiêu nghiên cứu	5
4. Phương pháp nghiên cứu	6
5. Mục tiêu nghiên cứu	6
6. Cấu trúc đề tài	6
Chương 1 MỘT SỐ VẤN ĐỀ CHUNG VỀ DÂN CA NGHỆ TĨNH	7
1.1. Một số khái niệm	7
1.1.1. Dân ca.....	7
1.1.2. Dân ca Nghệ Tĩnh	7
1.2. Khái quát về dân ca Nghệ Tĩnh	8
1.2.1. Thể hát ví.....	8
1.2.2. Thể hát giặm.....	15
1.2.3. Thể hò.....	16
1.2.4. Thể hát ngoại lai.....	18
1.2.5. Đặc điểm và tính chất của dân ca Nghệ Tĩnh	18
1.3. Giá trị của Dân ca Nghệ Tĩnh	20
Tiểu kết	24
Chương 2 THỰC TRẠNG HOẠT ĐỘNG PHÁT TRIỂN DÂN CA NGHỆ TĨNH TRONG CỘNG ĐỒNG NGƯỜI XỨ NGHỆ TẠI HÀ NỘI	26
2.1. Khái quát câu lạc bộ UNESCO Di sản dân ca xứ Nghệ	26
2.2. Thực trạng hoạt động của câu lạc bộ UNESCO Di sản Dân ca xứ Nghệ (từ tháng 3 – tháng 11/2014)	32

2.2.1. Không gian và môi trường diễn xướng	32
2.2.1.1. <i>Môi trường tự nhiên</i>	32
2.2.1.2. <i>Môi trường thính phòng</i>	37
2.2.2. Hình thức hoạt động của câu lạc bộ UNESCO Di sản Dân ca xứ Nghệ	39
2.2.2.1. <i>Hoạt động truyền dạy</i>	39
2.2.2.2. <i>Hoạt động biểu diễn</i>	40
2.3. Thực trạng hoạt động của câu lạc bộ UNESCO Di sản Dân ca xứ Nghệ (từ tháng 12 năm 2014 đến nay).....	41
2.3.1. Không gian sinh hoạt và môi trường diễn xướng	41
2.3.2. Hình thức hoạt động.....	44
Tiểu kết.....	45
Chương 3 GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG PHÁT TRIỂN DÂN CA NGHỆ TĨNH TRONG CỘNG ĐỒNG NGƯỜI XỨ NGHỆ TẠI HÀ NỘI.....	46
3.1. Đánh giá hiệu quả hoạt động của câu lạc bộ UNESCO Di sản Dân ca xứ Nghệ.....	46
3.1.1. Những kết quả đã đạt được	46
3.1.2. Hạn chế.....	48
3.1.3. Nguyên nhân	48
3.2. Chủ trương của Đảng, Nhà nước trong việc bảo tồn, giáo dục các giá trị văn hóa	49
3.3. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động phát triển dân ca Nghệ Tĩnh trong cộng đồng người xứ Nghệ tại Hà Nội.....	51
3.3.1. <i>Xây dựng và thực hiện chiến lược phát triển câu lạc bộ UNESCO Di sản Dân ca xứ Nghệ</i>	52
3.3.2. Tăng cường công tác tuyên truyền và quảng bá	54

3.3.3. Mở rộng hội viên Nghệ An – Hà Tĩnh.....	55
3.3.4. Mở rộng liên kết với câu lạc bộ âm nhạc truyền thống ở các trường đại học, cao đẳng.....	57
3.3.5. Kết hợp tổ chức biểu diễn trong các sự kiện.....	57
3.3.6. Dân ca Nghệ Tĩnh gắn với du lịch Thủ đô.....	60
Tiểu kết.....	60
KẾT LUẬN.....	62
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	64
PHỤ LỤC	

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Đất nước Việt Nam với hơn bốn ngàn năm lịch sử đã hình thành nên một nền văn hóa đậm đà bản sắc dân tộc. Trong đó, âm nhạc dân gian nói chung, dân ca nói riêng là tinh hoa văn hóa đặc sắc, là linh hồn của dân tộc. Với mỗi chúng ta “Dân ca là những điệu hò man mác xa khơi, là tiếng ru con vời vợi trưa hè bên cánh võng, là nỗi niềm người đi khi nghe câu ví giặm, là sự khắc khoải ngóng đợi chờ trông và là dòng sữa nuôi dưỡng tâm hồn, hình thành nhân cách của mỗi con người”. Trải qua bao biến cố thăng trầm của lịch sử, dân ca ví giặm vẫn có sức sống bền chặt trong lòng mỗi người dân Việt Nam và đặc biệt là người dân xứ Nghệ, là nhịp cầu thời gian để ta trở về với cội nguồn của ông cha, dân tộc.

Nói ví von, nếu nước Việt là một đôi quang gánh, thì xứ Nghệ như chiếc đòn oằn mình gánh hai đầu đất nước cũng bởi thế từ xa xưa khi nói về vùng xứ Nghệ nay là hai tỉnh Nghệ An, Hà Tĩnh người ta thường nghĩ ngay đến vùng đất hiểm trở khô cằn, nắng cháy thịt da, mưa trắng cả bầu trời, chắc cũng vì thế tạo cho người xứ Nghệ một khí chất lạc quan, chịu thương chịu khó, tính ham học hỏi ít ai bì kịp. Tinh thần đó được lưu truyền qua biết bao thế hệ nơi đây qua lời ca tiếng hát qua những làn điệu dân ca ví giặm độc đáo của riêng vùng đất này, để rồi những câu hát trở thành nét sinh hoạt văn hóa đặc sắc của những người con xứ Nghệ, mà còn kết tinh thành một di sản văn hóa vô giá.

Dân ca ví giặm Nghệ Tĩnh là điệu hát xuất phát từ sinh hoạt cộng đồng của người dân vùng Nghệ An, Hà Tĩnh. Khi mới xuất hiện, dân ca ví, giặm Nghệ Tĩnh còn thô sơ, mộc mạc, giản dị nhưng sau đó theo thời gian loại hình này đã phát triển lên tầm cao mới với bố cục chặt chẽ, câu từ trau chuốt, vần điệu chất lọc dễ hấp dẫn và làm say đắm lòng người nghe. Cho đến tận bây giờ, dân ca ví giặm vẫn có sức sống mãnh liệt, thấm sâu vào tâm hồn người dân xứ Nghệ, lắng đọng tình người trong từng câu hát.

Sau nhiều nỗ lực của các ban ngành, của người dân hai tỉnh để dân ca ví giặm được ghi danh vào danh sách đề cử di sản văn hóa cần bảo vệ khẩn cấp, thì hồ sơ về dân ca đã được xem xét và vinh danh. Cụ thể, tại kỳ họp thứ 9 của Ủy ban Liên Chính phủ Công ước UNESCO về bảo vệ di sản văn hóa phi vật thể, diễn ra từ ngày 24-28/11/2014 tại Paris (Pháp) đã chính thức công nhận dân ca ví, giặm Nghệ Tĩnh của Việt Nam là “Di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại” đánh dấu một bước ngoặt lịch sử của dân ca ví, giặm đã được cả thế giới công nhận là một di sản văn hóa độc đáo, vô giá của toàn thể nhân loại. Đó là niềm vinh dự và tự hào của nhân dân Việt Nam nói chung và người dân hai tỉnh Nghệ An, Hà Tĩnh nói riêng, bên cạnh đó cũng đặt ra những khó khăn, thách thức để bảo tồn và phát huy những giá trị của dân ca ví giặm trường tồn, phát triển bền vững trong đời sống hiện đại hóa hiện nay, để dân ca gắn bó, song hành, bồi đắp tình yêu quê hương cho những người con xứ Nghệ, đặc biệt là những người xứ Nghệ ở xa xứ.

Là một người con xứ Nghệ ở xa quê, tôi luôn trăn trở, tìm tòi các giải pháp để những làn điệu dân ca được lưu giữ và phát triển trên mọi miền tổ quốc cũng như ở nước ngoài. Qua quá trình thực hiện, kiểm nghiệm thực tế tôi chọn đề tài: ***“Phát triển dân ca Nghệ Tĩnh trong cộng đồng người xứ Nghệ tại Hà Nội”*** làm đề tài nghiên cứu của mình.

2. Đối tượng nghiên cứu và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu: dân ca Nghệ Tĩnh trong cộng đồng người xứ Nghệ

Phạm vi nghiên cứu: tại Hà Nội, cụ thể là câu lạc bộ UNESCO Di sản Dân ca xứ Nghệ.

3. Mục tiêu nghiên cứu

Làm rõ về vị trí, vai trò và ý nghĩa của Dân ca Nghệ Tĩnh trong đời sống tinh thần của cộng đồng người xứ Nghệ tại Hà Nội.

Nghiên cứu công tác bảo tồn và phát triển dân ca Nghệ Tĩnh tại Hà Nội, thực trạng hoạt động phát triển dân ca Nghệ Tĩnh trong cộng đồng người xứ Nghệ tại Hà Nội cụ thể là câu lạc bộ UNESCO Di sản Dân ca xứ Nghệ.

Trên cơ sở phân tích thực trạng, từ đó đề xuất phương hướng và các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng việc bảo tồn và phát triển dân ca Nghệ Tĩnh tại Hà Nội thông qua nghiên cứu trường hợp câu lạc bộ UNESCO Di sản Dân ca xứ Nghệ.

4. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài sử dụng các phương pháp nghiên cứu sau:

- Nghiên cứu tài liệu
- Khảo sát, điều tra
- Phân tích, tổng hợp

5. Mục tiêu nghiên cứu

Giúp cộng đồng người xứ Nghệ xa quê hiểu rõ hơn các giá trị văn hóa phi vật thể, góp phần bảo vệ, giữ gìn các làn điệu dân ca nói chung và dân ca Nghệ Tĩnh nói riêng.

Đề tài góp phần giải quyết các vấn đề về chất lượng hoạt động bảo tồn và phát triển dân ca Nghệ Tĩnh trong cộng đồng người xứ Nghệ xa quê.

6. Cấu trúc đề tài

Ngoài phần mở đầu, kết luận và danh mục tham khảo, đề tài gồm 3 chương:

Chương 1: Một số vấn đề chung về dân ca Nghệ Tĩnh

Chương 2: Thực trạng hoạt động phát triển dân ca Nghệ Tĩnh trong cộng đồng người xứ Nghệ tại Hà Nội

Chương 3: Giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động phát triển dân ca Nghệ Tĩnh trong cộng đồng người xứ Nghệ tại Hà Nội

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Đông Chi, Ninh Viết Giao (1962 – 1963), *Hát Giặm Nghệ Tĩnh tập 1 -2*, Nxb Sử học – Khoa học, Hà Nội.
2. Ninh Viết Giao (1961), *Hát phường vải*, Nxb Văn hóa, Hà Nội
3. Ninh Viết Giao, *Về văn học dân gian*, Nxb Chính trị quốc gia.
4. Phạm Phúc Minh (1994), *Tìm hiểu dân ca Việt Nam*, Nxb Âm nhạc.
5. Phạm Phúc Minh (1960), *Tìm hiểu ca nhạc dân gian Việt Nam*, Nxb Âm nhạc.
6. Bùi Huyền Nga (2011), *Âm nhạc dân tộc cổ truyền Việt Nam*, Nxb Học viện Âm nhạc quốc gia Việt Nam.
7. Nhiều tác giả (2000), *30 năm sân khấu hóa dân ca Nghệ Tĩnh*, Nxb Sân khấu.
8. Nhiều tác giả (2014), *Tuyển tập Dân ca xứ Nghệ*, Nxb Nghệ An.
9. *Tuyển tập văn học dân gian Việt Nam*, tập IV Quyển 2, Nxb Giáo dục.
10. Hồ sơ: Dân ca ví, giặm Nghệ Tĩnh
11. Hồ sơ tổ chức: Câu lạc bộ UNESCO di sản dân ca xứ Nghệ.
12. Website: dancaxunghe.vn
13. Báo Nghệ An (số ngày 28/1/2015 và số ngày 26/4/2015)
14. Báo Dân Trí (số ngày 17/3/2015)
15. Chương trình Diễn đàn văn học nghệ thuật – Bảo tồn và phát huy di sản dân ca ví giặm xứ Nghệ ngày 28/2/2015.
16. Chương trình Không gian văn hóa nghệ thuật – Ví giặm giữa Thủ đô ngày 27/3/2015 trên kênh VTV1.